

การประยุกต์ใช้หลักการบริหาริยธรรมของศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีฟ
บ้านกุดนาขาม อำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร*
AN APPLICATION OF APAPRIHĀNIYADHAMMA PRINCIPLE OF THE
MEMBERS OF THE ARTS AND CRAFTS PROMOTION CENTER
IN BAN KUT NA KHAM, CHAROEN SIN DISTRICT,
SAKON NAKORN PROVINCE

พระมหาสรวง สีละวงศ์

Phramaha Sanguan Seelawong

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nongkhai Campus, Thailand

E-mail: anan96637@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้ ศึกษาเรื่องนี้ การประยุกต์ใช้หลักการบริหาริยธรรมของศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีฟบ้านกุดนาขาม อำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของสมาชิกศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีฟบ้านกุดนาขาม 2) เพื่อศึกษาหลักการบริหาริยธรรมของสมาชิกศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีฟบ้านกุดนาขาม และ 3) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักการบริหาริยธรรมของสมาชิกศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีฟบ้านกุดนาขาม การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และลงภาคสนามเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล สัมภาษณ์ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ ผลการวิจัยพบว่าการประยุกต์ใช้หลักการบริหาริยธรรมของศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีฟบ้านกุดนาขาม อำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร ด้านวิถีชีวิตชุมชนบ้านกุดนาขาม อำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร พบว่าสมาชิกศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีฟเป็นชาวบ้านส่วนใหญ่และมีอาชีพเกษตรกร มีการทำนา และเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตรเป็นหลัก มีการเลี้ยงปศุสัตว์แบบครัวเรือน ไม่ได้เลี้ยงเป็นฟาร์ม มีแหล่งน้ำเรียกว่าอ่างเก็บน้ำห้วยนกเค้า เป็นแหล่งน้ำในการดำรงชีวิต วิถีชีวิตของชาวบ้านกุดนาขามเป็นวิถีชีวิตแบบพอเพียง แสวงหาความรู้โดยสมาชิกของศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีฟบ้านกุดนาขาม ได้พัฒนาฝีมือทางอาชีพของตนบวกกับวัฒนธรรมพื้นบ้านอีสาน การสร้างผลงานทางศิลปะ บวกกับความคิดสร้างสรรค์ในการประดิษฐ์ผลงานต่าง ๆ เช่น ผ้าทอขึ้นใหม่

* Received 19 December 2020; Revised 6 January 2021; Accepted 9 January 2021

ตุ๊กตาเซรามิค โถเซรามิค งานแกะสลักไม้ และงานปักลายโชน ทำให้บ้านกุดนาขาม ได้รับความ
นิยมจากผู้คนต่างถิ่น

คำสำคัญ: การประยุกต์ใช้, หลักอภิธานิธรรม, ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพ

Abstract

This article discusses the application of the Apaprih *ā*Niyadhamma *Aparih āniyadhama* Principle of the members in the Arts and Crafts Promotion Center, Ban Kut Nakham, Chareon Sin District, Sakon Nakorn Province. of this research were; 1) to study the life styles of community in Ban Kut Na Kham, Charoen Sin District, Sakon Nakorn Province 2) to study the in accordance with the Apaprih *ā*Niyadhamma principle of the members of the Arts and Crafts y Promotion Center of Ban Kut Nakham and 3) to study an application of the Apaprih*ā*Niyadhamma Principle of the members in the Arts and Crafts Promotion Center, Ban Kut Nakham, Chareon Sin District, Sakon Nakorn Province. This research is the qualitative research by studying the data from the documents and field study for collecting the data from interviewing. The results are as follows. The results of research were found the application of the Apaprih*ā*Niyadhamma Principle of the members in the Arts and Crafts Promotion Center, Ban Kut Nakham, Chareon Sin District, Sakon Nakorn Province. that the life styles of the community in Ban Kut Na Kham, Chareon Sin District, Sakon Nakorn Province showing that the majority of the members of the Arts and Crafts promotion was the agriculturists by planting the agricultural plants as main points such as to feat the domestic animals in the families, not to be the farms, to have the water sources called the basin of Hauy Nok Khaow. It has been the water source for life. The people's life styles in Ban Kut Na Kham is the sufficient life style and searching for the knowledge by the members in the Arts and Crafts Promotion Center, who develop their own professional crafts plus the Isan cultures. To create the art works plus the creative thought in inventing the various works such as Maithai weaving clothes, Ceramic dolls, ceramic vessels, craft works and Khon cardigans makes the Kut Na Kham village satisfied from people in various locations.

Keywords: An application, Apaprihā Niyadhamma, Arts and Crafts Promotion Center

บทนำ

การพัฒนาวิถีชีวิตชุมชน เป็นการเสริมสร้างความเจริญให้เกิดแก่ชุมชนทั้งในด้าน เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยยึดมนุษย์เป็นศูนย์กลางในการพัฒนา เพื่อระดมความคิด การวางแผน และร่วมกันลงมือปฏิบัติ เพื่อให้ชุมชนเกิดความเจริญก้าวหน้า ลักษณะสำคัญของชุมชนไทยในอดีต มีลักษณะของการพึ่งพาตนเอง มีความเข้มแข็ง มีวิถีชีวิตอยู่อย่างพอเพียง ระบบเศรษฐกิจเป็นแบบยังชีพ ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนเป็นแบบ พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน สามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุล เครือญาติ ต่าง ๆ ทั้งอยู่ใกล้แบบสนิทชิดเชื้อหรืออยู่ไกลด้วยระยะทาง กลับมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันอย่าง สม่ำเสมอ ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนต่างช่วยกันแก้ไข อาจกล่าวได้ว่า การสร้างความ เข้มแข็งและการพึ่งตนเองของชุมชนในอดีตคือ ความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วย ตนเอง มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับธรรมชาติรอบตัว เป็นต้น (ณรัชชอร์ ศรีทอง, 2558)

กระบวนการพัฒนาชุมชน เป็นกระบวนการที่มุ่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น โดยความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐกับประชาชนในชุมชนนั้น ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา ชุมชนของตนเอง เพื่อให้เกิดความเจริญในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยมุ่งพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของประชาชน ให้ดำเนินการพัฒนาและแก้ปัญหาของชุมชนได้อย่างยั่งยืน โดยใช้ทรัพยากรในชุมชนที่มีอยู่ให้ มากที่สุด ในปัจจุบันสภาพสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วอันเป็นผลเนื่องมาจากการ พัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้น เป็นไปในลักษณะการขาดสมดุลของโครงสร้างทางสังคม ซึ่งไม่อาจปรับตั้งได้ทันกับกระแสการ เปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว การล่มสลายทางวัฒนธรรมของชุมชน การให้ความสำคัญ กับค่านิยมที่มุ่งประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม รวมถึงการปรับเปลี่ยนลักษณะวิถี การดำรงชีวิตในชุมชนที่ถูกกำหนดโดยปัจจัยภายนอกชุมชนมากกว่าปัจจัยภายในชุมชนเช่นที่ เคยเป็นมาในอดีต (พระมหานเรศ โสมกิตติโก (ฤทธิเดช), 2557)

ด้วยสภาพเศรษฐกิจในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังไม่สามารถสร้างงานให้กับ ประชาชนในพื้นที่ได้อย่างทั่วถึง ทำให้มีการอพยพย้ายถิ่นของประชากรเพื่อหางานทำตาม ภูมิภาคต่าง ๆ ทั้งในและนอกประเทศ ถึงแม้ว่าปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้จะได้รับการแก้ไขไป บางส่วนแล้วแต่ยังเป็นอุปสรรคในการพัฒนาให้มีความเจริญก้าวหน้าให้เท่าเทียมกับภาคอื่น ๆ สืบเนื่องจากการพัฒนาอย่างเร่งรัดโดยเฉพาะด้านสิ่งก่อสร้าง เพื่อให้มีการสร้างงาน และแหล่ง บันเทิงในรูปแบบต่าง ๆ ล้วนแต่เป็นสาเหตุ ทำให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติมากเกินไป

ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้ทำลายวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบเดิม ๆ ของชาวอีสานไปอย่างสิ้นเชิงถึงแม้ว่าโครงการต่าง ๆ ที่หน่วยราชการพยายามดำเนินการเพื่อแก้ปัญหา เช่น โครงการ 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ สามารถแก้ปัญหาได้บ้าง แต่มักแก้ปัญหาได้ไม่มากนักทั้งนี้เพราะส่วนใหญ่แล้วโครงการต่าง ๆ เหล่านี้จะขาดการช่วยเหลือหรือสนับสนุนที่ต่อเนื่องจากส่วนราชการ เรียกว่าเป็นการดำเนินโครงการตามกระแสมากกว่าจะเป็นการดำเนินการอย่างยั่งยืนแต่ยังมีโครงการที่ประสบผลสำเร็จอย่างดีโดยเฉพาะตามพระราชดำริต่าง ๆ เช่น โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ โครงการศิลปาชีพ ซึ่งได้พลิกฟื้นวิถีชีวิตของชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการให้ดียิ่งขึ้นควบคู่ไปกับการอนุรักษ์แบบดั้งเดิมไว้ การดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนให้มีความยั่งยืนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง (พระใบฎีกาสุพจน์ ตปสีโล, 2560)

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 1 โครงการ ที่มีความโดดเด่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ ศูนย์ศิลปาชีพบ้านกุดนาขาม ซึ่งจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ. 2526 เพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ราษฎรยากจนบ้านกุดนาขาม โดยสร้างขึ้นบนที่ดินเนื้อที่ 40 ไร่เศษ ที่ราษฎรบ้านกุดนาขามพร้อมใจกันน้อมเกล้า ฯ ถวายสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เพื่อให้ราษฎรมีอาชีพเสริม มีความรู้ความสามารถในอาชีพที่ตนถนัด เป็นการยกระดับรายได้ของราษฎรให้เพิ่มสูงขึ้นและช่วยเหลือตนเองได้ ไม่ละทิ้งถิ่นฐานของตนเข้าไปรับจ้างทำงานในท้องถิ่นอื่น ราษฎรมีส่วนช่วยในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม ไม่ตัดไม้ทำลายป่า ช่วยกันรักษาสภาพป่าโดยการปลูกต้นไม้ขึ้นทดแทน การพัฒนาบ้านกุดนาขามให้เป็นหมู่บ้านตัวอย่างในการพัฒนาหมู่บ้านอื่น ๆ ต่อไป (ทิพย์อาภา รัตนวิโรภาส, 2541)

การพัฒนาวิถีชีวิตชุมชนโดยนำเอาหลักธรรมของพระพุทธศาสนามาปรับใช้ในชีวิตประจำวันของสมาชิกศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพบ้านกุดนาขามนั้น เพื่อส่งเสริมความสามัคคีของกลุ่มสมาชิกแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้นิเวศงานวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนางานให้ทันสมัย และการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่สมาชิกกลุ่มใหม่ ๆ อีกด้วย ซึ่งศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพบ้านกุดนาขามมีการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรม อันเป็นธรรมที่ส่งเสริมความสามัคคีและมีความเจริญฝ่ายเดียวมาช่วยในการพัฒนาวิถีชีวิตของชุมชน และส่งเสริมให้ชุมชนมองเห็นคุณค่าของคุณธรรมความดีของคนในองค์กร และร่วมกันพัฒนาชิ้นงานภายในศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพอีกต่อหนึ่ง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญที่จะทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมของสมาชิกศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพ บ้านกุดนาขาม อำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร” เพื่อถอดบทเรียนในการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 ประการ ได้แก่ 1) หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ 2) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำ 3) ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ 4) เคารพนับถือผู้ใหญ่ 5) ไม่ข่มเหงล่วงเกินสตรี 6) เคารพสักการะบูชาเจดีย์ 7) จัดให้ความอารักขา

คุ้มครอง ป้องกัน อันชอบธรรม ของสมาชิกศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพบ้านกุดนาขามในด้าน เศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการประสบความสำเร็จในการพัฒนาวิถีชีวิตชุมชน สร้างงาน สร้างอาชีพ และความมั่นคงของชุมชนให้มีคุณภาพที่ดี และผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ จะได้เป็นข้อมูลในการพัฒนาวิถีชีวิตชุมชนอื่น ๆ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีความสนใจต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของสมาชิกศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพบ้านกุดนาขาม อำเภोजेरูศิลป์ จังหวัดสกลนคร
2. เพื่อศึกษาหลักการบริหารนิยธรรมของสมาชิกศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพบ้านกุดนาขาม
3. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมของสมาชิกศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพบ้านกุดนาขาม อำเภोजेरูศิลป์ จังหวัดสกลนคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมของสมาชิกศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพบ้านกุดนาขาม อำเภोजेरูศิลป์ จังหวัดสกลนคร” นี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Work) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participatory Observation) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) โดยการสร้างแบบสอบถามเก็บข้อมูลเนื้อหาให้ถูกต้องและสมบูรณ์ที่สุด โดยศึกษาชุมชนภายในศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพบ้านกุดนาขาม อำเภोजेरูศิลป์ จังหวัดสกลนคร โดยเป็นสมาชิกของศูนย์ส่งเสริม จำนวน 30 รูป/คน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย ได้แก่ ระดับผู้อำนวยการ หัวหน้า สมาชิกทั่วไป พระสงฆ์ และผู้นำชุมชน ที่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในบ้านกุดนาขาม อำเภोजेरูศิลป์ จังหวัดสกลนคร โดยผู้วิจัยเลือกแบบการสัมภาษณ์การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมของสมาชิกศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพบ้านกุดนาขาม จำนวน 30 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ (In-Depth Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ในด้านการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมของสมาชิกศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพบ้านกุดนาขาม อำเภोजेरูศิลป์ จังหวัดสกลนคร ในแต่ละประเด็นเปิดกว้างให้แก่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย และลึกพอที่จะนำมาสรุปประมวลวิเคราะห์ผลได้ นำไปสู่การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมโดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ชื่อ - นามสกุล อายุ เพศ การศึกษา ตำแหน่ง/หน้าที่ ประสบการณ์ปฏิบัติงาน และสถานภาพการสมรส

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับวิถีชีวิตของสมาชิกศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีฟบ้านกุดนาขาม อำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร คำถามปลายเปิด

ตอนที่ 3 หลักการบริหารนิยธรรมของสมาชิกศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีฟ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 4 การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมของสมาชิกศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีฟบ้านกุดนาขาม อำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ทำหนังสือขออนุญาตถึงผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีฟ หัวหน้า สมาชิกทั่วไป พระสงฆ์ และผู้นำชุมชน ที่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในบ้านกุดนาขาม อำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร โดยผู้วิจัยเลือกแบบการสัมภาษณ์การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมของสมาชิกศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีฟบ้านกุดนาขาม จำนวน 30 รูป/คน หลังจากนั้นได้เข้าสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำการวิจัย การขอความร่วมมือในการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ตามประเด็นต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และผู้ให้การสัมภาษณ์เห็นในใบยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ เมื่อได้ข้อมูลจากภาคเอกสารและภาคสนามจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งข้อมูลที่รวบรวมได้จากการประมวลเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึก (In - Depth Interview) แบบมีแนวคำถาม (Guideline) และการสังเกตในการกิจกรรมต่าง ๆ ที่ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีฟบ้านกุดนาขาม โดยการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดยจัดลำดับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์ข้อมูล แล้วนำเสนอในรูปแบบเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. วิถีชีวิตชุมชนบ้านกุดนาขาม อำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สัมภาษณ์

ตารางที่ 1 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
บรรพชิต	5	16.67
ชาย	9	30
หญิง	16	53.33
รวม	30	100
2. การศึกษา		
นักธรรม	5	16.67
เปรียญธรรม	-	-
ปริญญาตรี	2	6.67
ปริญญาโท	-	-
ปริญญาเอก	-	-
อื่น ๆ	23	76.66
รวม	30	100
3. ตำแหน่ง/หน้าที่		
ผู้บริหารศูนย์	1	3.33
หัวหน้าศูนย์	3	10
สมาชิกทั่วไปของศูนย์	19	63.33
พระสงฆ์	5	16.67
ผู้นำชุมชน	2	6.67
รวม	30	100
4. ประสบการณ์ปฏิบัติงาน		
ต่ำกว่า 5 ปี	6	20
6 – 10 ปี	8	26.67
มากกว่า 11 ปีขึ้นไป	16	53.33
รวม	30	100
5. สถานภาพการสมรส		
โสด	2	6.67
สมรส (อยู่ด้วยกัน)	18	60
สมรส (แยกกันอยู่)	6	20
หม้าย	4	13.33
หย่า	-	-
แยกกันอยู่	-	-
รวม	30	100

จากตารางที่ 1 พบว่า สถานภาพของผู้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิงจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี (อื่น ๆ) จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 76.66 ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพ ฯ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 63.33 มีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ 11 ปี ขึ้นไป จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 และ สถานภาพการสมรส มีการสมรสอยู่ด้วยกัน จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 60

1.2 วิถีชีวิตชุมชนบ้านกุดนาขาม ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพเป็นชาวบ้านส่วนใหญ่และมีอาชีพเกษตรกร มีการทำนา และเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตรเป็นหลัก มีการเลี้ยงปศุสัตว์แบบครัวเรือน ไม่ได้เลี้ยงเป็นฟาร์ม มีแหล่งน้ำเรียกว่าอ่างเก็บน้ำห้วยนกเค้า เป็นแหล่งน้ำในการดำรงชีวิต วิถีชีวิตของชาวบ้านกุดนาขามเป็นวิถีชีวิตแบบพอเพียง แสวงหาความรู้โดยสมาชิกของศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพบ้านกุดนาขาม ได้พัฒนาฝีมือทางอาชีพของตนบวกกับวัฒนธรรมพื้นบ้านอีสาน การสร้างผลงานทางศิลปะ บวกกับความคิดสร้างสรรค์ในการประดิษฐ์ผลงานต่าง ๆ เช่น ผ้าทอชิ้นใหม่ ตุ๊กตาเซรามิก โถเซรามิก งานแกะสลักไม้ และงานปักลายโชน ทำให้บ้านกุดนาขาม ได้รับความนิยมนจากผู้คนต่างถิ่น

2. หลักอุปหรณนยธรรมของสมาชิกศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพบ้านกุดนาขาม

ผลการศึกษา พบว่า การพัฒนาวิถีชีวิตของสมาชิกตามหลักอุปหรณนยธรรมของสมาชิกศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพ สมาชิกของศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพบ้านกุดนาขาม เป็นการพัฒนาแบบผสมผสานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและประชาชนในพื้นที่นั้น โดยสมาชิกศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพที่ได้รับการอบรมพัฒนาฝีมือในด้านต่าง ๆ ในการสร้างอาชีพและงานฝีมือของตนเอง สมาชิกศูนย์ได้นำความเชื่อของชุมชนดั้งเดิมของตนเองมาเป็นแบบอย่างในการพัฒนาฝีมือในงานเครื่องปั้นดินเผา และงานเซรามิก โดยใช้ความเคารพพระพุทธศาสนาเป็นหลัก อีกทั้งให้ความเคารพสถานที่สำคัญต่าง ๆ และจากการศึกษาถึงการพัฒนาในแต่ละด้านของศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพ พบว่า 1) ด้านเศรษฐกิจ มีความสามัคคีของหมู่คณะ ความตรงต่อเวลา การรู้กฎระเบียบขององค์กร 2) ด้านสังคม มีความอ่อนน้อมถ่อมตน เคารพสิทธิเสรีภาพสตรี 3) ด้านวัฒนธรรม มีความเชื่อของชุมชน เคารพสถานที่สำคัญ และ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม มีจิตอาสา มีจิตสาธารณะร่วมกัน

3. การประยุกต์ใช้หลักอุปหรณนยธรรมของสมาชิกศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพบ้านกุดนาขาม อำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร

ผลการศึกษา พบว่า การประยุกต์ใช้หลักอุปหรณนยธรรมของสมาชิกศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพบ้านกุดนาขามสมาชิกศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพได้ทำการประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในแต่ละแผนก และพัฒนาฝีมือในด้านที่ตนเองถนัดจนเกิดเป็นความชำนาญในสาขาที่ตนได้รับ และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้นั้นได้ ส่งผลให้ในด้านเศรษฐกิจ สมาชิกศูนย์มีการส่งเสริมอาชีพ การส่งเสริมการผลิต ยกกระดับคุณภาพชีวิตของตนเองได้ และจากการศึกษาถึงการประยุกต์ใช้หลักอุปหรณนยธรรมในแต่ละด้านของศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพ พบว่า 1) ด้านเศรษฐกิจ มีการส่งเสริมอาชีพ การส่งเสริมการผลิต ส่งเสริมคุณภาพชีวิต 2) ด้านสังคม มีการเคารพซึ่งกันและกัน การให้ความร่วมมือ และการสร้างมิตรภาพ 3) ด้านวัฒนธรรม มีการส่งเสริมคุณธรรม มีวิถีชีวิตชุมชน ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม มีการจัดการทรัพยากร

การอนุรักษ์ธรรมชาติและ การฟื้นฟูธรรมชาติ ให้เป็นที่สาธารณะประโยชน์ที่ชุมชนได้ใช้ร่วมกัน ในอนาคตของชุมชนและของศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีฟบ้านกุดนาขาม

อภิปรายผล

วิถีชีวิตชุมชนบ้านกุดนาขาม อำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร พบว่า วิถีชีวิตของ ชาวบ้านกุดนาขาม เป็นวิถีชีวิตแบบชนบท ชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร มีอาชีพทำนา และ เพาะปลูกพืชผลทางการเกษตรเป็นหลัก มีการเลี้ยงปศุสัตว์แบบครัวเรือน ไม่ได้เลี้ยงเป็นฟาร์ม มีแหล่งน้ำเรียกว่าอ่างเก็บน้ำห้วยนกเค้า อาศัยแหล่งน้ำในการดำรงชีวิต วิถีชีวิตของชาวบ้านกุดนาขามเป็นวิถีชีวิตแบบพอเพียง แสวงหาความรู้ โดยสมาชิกของศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีฟบ้านกุดนาขาม ได้พัฒนาฝีมือทางอาชีพของตนบวกกับวัฒนธรรมพื้นบ้านอีสาน การสร้างผลงานทาง ศิลปะ บวกกับความคิดสร้างสรรค์ทำให้บ้านกุดนาขาม ได้รับความนิยมนจากผู้คนต่างถิ่น เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และแหล่งอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาชาวบ้าน ผลงานบางชิ้นเกิดจากแรงบันดาลใจของสมาชิกในการสร้างสรรค์ผลงาน บางชิ้นมีเพียงชิ้นเดียว บางชิ้นงานมีการถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกในวิถีชีวิตของชุมชนในอดีต ทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แต่ในความเข้มแข็งนั้นชาวบ้านกุดนาขามมีหลักในการ ปฏิบัติตนกล่าวคือการเทิดทูนสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นหลักในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ที่หลอมรวมให้เกิดความรักความสามัคคีของชาวบ้าน ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งตนเองและครอบครัว สอดคล้องกับด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจ ได้ชี้ว่า การสร้างความพร้อมทางเศรษฐกิจจึงเป็นภารกิจสำคัญที่ต้องทำ แต่เราจะต้องให้ความสำคัญ แก่รื้อท้าวหน้าพร้อมทางเศรษฐกิจนั้นสัมพันธ์กับจุดหมาย โดยให้เป็นไปเพื่อจุดหมาย คือให้ เกิดคุณภาพชีวิต ซึ่งทำให้นุชนพร้อมที่จะสร้างสรรค์หรือปฏิบัติเพื่อชีวิตที่ดีงามจึงเรียกว่า เศรษฐกิจศาสตร์หรือศาสตร์พระราชและเศรษฐกิจเพื่อคุณภาพชีวิต (พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, 2554)

การพัฒนาวิถีชีวิตตามหลักอปริหานิยธรรมของสมาชิกศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีฟบ้านกุดนาขาม พบว่า การพัฒนาวิถีชีวิตชุมชนบ้านกุดนาขามตามหลักอปริหานิยธรรมของสมาชิก ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีฟนั้น สมาชิกศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีฟที่ได้รับการอบรมพัฒนาฝีมือในด้าน ต่าง ๆ ของศูนย์ศิลปาชีฟแล้วนั้น ทุกคนต่างผลิตชิ้นงานออกมาจากประสบการณ์ ความคิด สร้างสรรค์ และจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในท้องตลาดได้ จึงทำให้สมาชิกได้ใช้หลักอปริหานิยธรรม ในการทำงานอยู่ตลอดเวลา และผลการศึกษาการพัฒนาวิถีชีวิตชุมชนโดยนำหลักอปริหานิยธรรมส่งผลในด้านเศรษฐกิจ สมาชิกศูนย์มีความสามัคคีของหมู่คณะมากยิ่งขึ้น มีความตรงต่อ เวลาอยู่เสมอ มีการรับรู้กฎระเบียบขององค์กรอย่างเคร่งครัด ในด้านสังคม สมาชิกศูนย์มีความ อ่อนน้อมถ่อมตน ให้ความเคารพสิทธิเสรีภาพสตรีอย่างเสมอภาค ในด้านวัฒนธรรม สมาชิก

ศูนย์มีความเชื่อของชุมชนดั้งเดิมของตนเอง แต่มีความเกี่ยวพันกับพระพุทธศาสนา ให้ความสำคัญแก่พรสถานที่สำคัญที่เนื่องด้วยศูนย์ศิลปาชีพและในบริเวณรอบ ๆ ศูนย์ศิลปาชีพ และ ในด้านสิ่งแวดล้อม สมาชิกศูนย์เป็นผู้มีจิตอาสา ทำงานจิตสาธารณะร่วมกันอยู่เสมอ สอดคล้องกับด้านสังคมของศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพ ที่ เสนอ อัครมณฑา พบว่า การประยุกต์ใช้หลักอภิธานิธรรมนั้นสามารถนำหลักการไปบูรณาการเข้าไปในทุกขั้นตอนของกระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาการบริหารงาน ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม ความสามัคคี และสามารถนำมาบูรณาการเข้ากับการบริหารงานทั้งในด้านการบริหารจัดการบุคลากร (Staffing) การประสานงาน (Coordinating) และการจัดองค์กร (Organizing) โดยการร่วมแรงร่วมใจเป็นคณะแต่ละฝ่าย เป็นผนึกกำลัง (Synergy) เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และ พบว่า อภิธานิธรรม 7 เป็นหลักป้องกันความเสื่อมเป็นไปเพื่อความเจริญขององค์กรฝ่ายเดียว ซึ่งสามารถนำไปเป็นแนวปฏิบัติด้านการบริหารจัดการได้เป็นอย่างดี ส่วนแนวทางการนำหลักอภิธานิธรรมไปบูรณาการเพื่อการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีนั้น พบว่า สามารถนำไปเป็นแนวในการบริหารงานเพื่อการทำงานเป็นระบบ ระเบียบ/คำสั่งสามารถนำไปปฏิบัติเป็นรูปธรรมบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน แต่อย่างไรก็ตามจะต้องมีองค์ประกอบ คือ การวางแผนยุทธศาสตร์ การจัดองค์กร การบริหารบุคคล การสั่งการ การประสานงาน การตรวจสอบและควบคุมงบประมาณเข้าไปกำกับดูแล โดยยึดหลักคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมและส่งเสริมระบบคุณธรรม ให้มีการทำงานเป็นทีม เคารพผู้ใหญ่อาวุโส ไม่รู้ทั้งกฎเกณฑ์ระเบียบที่ถูกต้องชอบธรรม อารักขาประเพณีวัฒนธรรม จริยธรรมอันดีงามขององค์กร และร่วมรับผลประโยชน์สูงสุดจากการบริหารจัดการ (เสนอ อัครมณฑา, 2557) และงานวิจัยของ สุชาดา โพธิ์จักร พบว่า บริบททางด้านสังคมประชาชนในชุมชนยังรักษาไว้วัฒนธรรมเดิม ๆ มีความร่วมมือ ร่วมใจกัน มีความสามัคคี เอื้ออาทรต่อกัน ด้านเศรษฐกิจ ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการดำเนินธุรกิจ การบริหาร จัดการด้านการผลิต ด้านการเมือง การปกครองแบบมีส่วนร่วมในชุมชน ที่เรียกว่า ชุมชนประชาธิปไตย ส่งผลให้การให้บริการสาธารณะด้านสังคมสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยใช้หลักพุทธธรรมในเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ ของเทศบาลประสบความสำเร็จและยั่งยืน ด้านกลยุทธ์การให้บริการสาธารณะด้านสังคมสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยใช้หลักพุทธธรรมของเทศบาล พบว่า ในแต่ละเทศบาลมีการใช้หลักพุทธธรรมที่แตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่มผู้รับบริการ และมีการใช้หลักพุทธธรรมที่หลากหลายไม่ครบทุกประเด็น ผสมกลมกลืนกันไป (สุชาดา โพธิ์จักร, 2559) และ พระตรีเศศักดิ์ สุเมธ พบว่า ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และครูผู้สอนของโรงเรียน ไม่บัญญัติสิ่งที่ไม่บัญญัติอันขัดแต่ระเบียบของโรงเรียน และการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ แผนรองรับ ทุกคนทำตามโดยไม่ลบล้างแผนการปฏิบัติของโรงเรียน (พระตรีเศศักดิ์ สุเมธ, 2554) การประยุกต์ใช้หลักอภิธานิธรรมของสมาชิกศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพบ้านกุดนาขาม

อำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร พบว่า การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมของสมาชิกศุนย์ส่งเสริมศิลปาชีพบ้านกุดนาขาม สมาชิกศุนย์ส่งเสริมศิลปาชีพได้ทำการประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในแต่ละแผนก และพัฒนาฝีมือในด้านที่ตนเองถนัดจนเกิดเป็นความชำนาญในสาขาที่ตนได้รับ และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้นั้นได้ ส่งผลให้ในด้านเศรษฐกิจ สมาชิกศุนย์มีการส่งเสริมอาชีพ การส่งเสริมการผลิต ยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเองได้ ในด้านสังคม สมาชิกศุนย์ให้ความเคารพซึ่งกันและกันไม่แบ่งแยกระดับชั้น อีกทั้งให้ความร่วมมือในกิจกรรมส่วนร่วมต่าง ๆ และการสร้างมิตรภาพ ในด้านวัฒนธรรม สมาชิกศุนย์มีการส่งเสริมคุณธรรมภายในองค์กรและชุมชน เกิดการเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนของตนเองสร้างสรรค์เป็นผลงาน และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และ ในด้านสิ่งแวดล้อม สมาชิกศุนย์มีการจัดการทรัพยากรแหล่งน้ำ ป่าไม้ ไม่ทำการตัดไม้ทำลายป่า ส่งเสริมการปลูกป่าเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ และการฟื้นฟูธรรมชาติ สอดคล้องกับด้านวิถีชีวิตชุมชนของศุนย์ส่งเสริมศิลปาชีพบ้านกุดนาขามพร้อมสังคม เศรษฐกิจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตติวรรณ แสงสิงห์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาวิถีชีวิตของผู้สูงอายุตามหลักธรรม: กรณีศึกษาชุมชนบ้านลือคำหาญ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี” พบว่า ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมสุขภาพตามหลักพุทธธรรมของผู้สูงอายุ พบว่า 1) ด้านร่างกาย หลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมสุขภาพ ไตรลักษณ์ อริยสัจ 4 ความไม่เที่ยงของสังขาร ความไม่คงที่สภาวะเลื่อมของสังขารทำให้เป็นทุกข์ร่างกายที่อาศัยอยู่ไม่ใช่ของเราไม่มีตัวตนเป็นอนัตตา 2) ด้านจิตใจและอารมณ์หลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมสุขภาพ เบญจศีลเบญจธรรม ขรവാธธรรม 4 เมื่อมีอะไรมากระทบจิตใจจะยึดหลักศีล 5 ใช้ชีวิตไม่เบียดเบียนสรรพสัตว์ทั้งหลาย เจริญสติ รักษาศีล ปฏิบัติตนไม่ให้เกิดปัญหาภัยกับลูกหลานและช่วยเหลือลูกหลานตามอัธยาศัย 3) ด้านสังคมและครอบครัวหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมสุขภาพ พรหมวิหาร 4, สังคหวัตถุ 4, อปริหานิยธรรม 7, สาราณียธรรม 6, มีเมตตากรุณาแก่บุคคลในครอบครัวและสังคม มีความอดทนอดกลั้น เพื่อแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนบ้าน เคารพซึ่งกันและกัน ให้กำลังใจ ให้ความร่วมมือในหมู่คณะ ปฏิบัติตามข้อกำหนดของสังคม ช่วยเหลือสังคมตามความสามารถ 4) ด้านเศรษฐกิจและรายได้หลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมสุขภาพ อบายมุข 6 รู้สิ่งใดเป็นโทษไม่เป็นโทษ ใช้วิถีชีวิตด้วยความไม่ประมาทและใช้หลักความพอเพียงในวิถีของชีวิต (จิตติวรรณ แสงสิงห์, 2556) และงานวิจัยของ ชำนาญ ปัญญาเสาร์ พบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันไฟป่าตามหลักอปริหานิยธรรม ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการให้เกียรติ และคุ้มครองสิทธิสตรี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการอารักขา คุ้มครอง ปกป้อง อันชอบธรรม ด้านการส่งเสริม และรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม ด้านการเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา ด้านการพร้อมเพียงกันประชุม ด้านการประชุมเป็นนิตยส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านการไม่บัญญัติ หรือไม่ลั่นเลิกข้อบัญญัติตามอำเภอใจ พบว่า องค์การการป้องกันไฟป่า ไม่บัญญัติระเบียบกฎเกณฑ์การป้องกันไฟป่า โดยไม่คำนึงถึงความ

ถูกต้อง ดังนั้น องค์การป้องกันไฟฟ้าต้องไม่บัญญัติ หรือล้มล้มข้อบัญญัติตามความพอใจของตนเองหรือพรรคพวกของกลุ่มตน เพราะย่อมนำมาซึ่งความไม่ไว้วางใจต่อกัน จะก่อให้เกิดความแตกแยก ขาดความสามัคคี ขาดความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และจะส่งผลกระทบต่อความร่วมมือร่วมของประชาชนในการป้องกันไฟฟ้าในที่สุด 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันไฟฟ้าตามหลักอภิธานิธรรม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล อันได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และประสบการณ์แก้ปัญหาไฟฟ้าร่วมกับชุมชน พบว่า เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันไฟฟ้าตามหลักอภิธานิธรรมโดยภาพรวม จำแนกตาม อาชีพ และรายได้ ไม่มีความแตกต่างกัน แต่เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์แก้ปัญหาไฟฟ้าร่วมกับชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันไฟฟ้าตามหลักอภิธานิธรรม ในเขตตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน พบว่า ในด้านการประชุมเป็นนิตย คือเข้าประชุมไม่พร้อมเพียงกัน ด้านการไม่บัญญัติ หรือไม่ล้มเลิกข้อบัญญัติตามอำเภอใจ คือขาดการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษา ด้านการเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา คือคำสั่งไม่ชัดเจน ด้านการให้เกียรติ และคุ้มครองสิทธิสตรี คือบทบาทการมีส่วนร่วมในการป้องกันไฟฟ้าของสตรีมีน้อยกว่าบุรุษเพราะติดภารกิจในชีวิตประจำวัน ด้านการส่งเสริม และรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม คือ ขาดงบประมาณสนับสนุนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้านการอารักขา คุ้มครอง ปกป้อง อันชอบธรรม คือประชาชนขาดความรู้เกี่ยวกับการป้องกันไฟ (ชำนาญ ปัญญาเสาร์, 2558)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่า ชุมชนบ้านกุดนาขามแต่ก่อนเป็นชุมชนยากจน แต่เมื่อได้รับการส่งเสริมอาชีพทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้นควรที่จะมีการส่งเสริมไปสู่ชุมชนอื่น ๆ แต่การพัฒนาอาชีพในหน่วยงานต่าง ๆ ยังไม่ได้รับการพัฒนามากนัก อาจจะมีสาเหตุในการขาดองค์ความรู้ ขาดวิทยากร และขาดงบประมาณ การประยุกต์ใช้หลักอภิธานิธรรมของศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพนานกุดนาขามนั้น ได้กระทำอย่างต่อเนื่อง จนเป็นเหมือนปกติในการทำงานของศูนย์ ดังนั้น **ข้อเสนอแนะ** เพื่อดำเนินการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางในการดำเนินการศึกษาต่อไป มีดังนี้ 1) ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักอภิธานิธรรม 7 กับการพัฒนาชุมชน 2) ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กรตามหลักอภิธานิธรรม 7 ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการองค์กร 3) ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารงานตามหลักอภิธานิธรรมภายในองค์กรหรือเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักอภิธานิธรรมภายในองค์กรอื่น

เอกสารอ้างอิง

- ชำนาญ ปัญญาเสาร์. (2558). ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันไฟฟ้าตามหลัก
อปินาณียธรรมในเขตตำบลทาสบหล้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน. ใน วิทยานิพนธ์
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย.
- ฐิตีวรรณ แสงสิงห์. (2556). การศึกษาวิถีชีวิตของผู้สูงอายุตามหลักธรรม: กรณีศึกษาชุมชน
บ้านลือคำหาญ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ณรัชชอร์ ศรีทอง. (2558). กระบวนการสร้างชุมชนที่เข้มแข็งพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน.
กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- ทิพย์อาภา รัตนวโรภาส. (2541). ศิลปหัตถกรรมผ้าไหม ในโครงการศูนย์ศิลปาชีพ บ้านกุดนา
ขาม จังหวัดสกลนคร: กรณีศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมศิลปหัตถกรรมท้องถิ่น. ใน
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนคริน
ทรวิโรฒ.
- พระตรีระศักดิ์ สุเมธ. (2554). การบริหารงานบุคคลตามหลักอปินาณียธรรม 7 โรงเรียน
มัธยมศึกษา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระใบฎีกาสุพจน์ ตปสีโล. (2560). การเชื่อมโยง ชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง และหมู่บ้านศีล 5
ในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ และสุรินทร์ . ใน ศูนย์วิจัยสถาบันวิจัยพุทธ
ศาสตร์ การพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหานเรศ โขสภิตติโก (ฤทธิเดช). (2557). การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาล
ตำบลศรีรัตน อำเภอศรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส. (2554). พุทธธรรมกับการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ.
กรุงเทพมหานคร: 21 เซ็นจูรี.
- สุชาติ โพธิ์จักร. (2559). การให้บริการสาธารณะด้านสังคมสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิต
โดยใช้หลักพุทธธรรมของเทศบาลในประเทศไทย. วารสารรังสิตบัณฑิตศึกษาในกลุ่ม
ธุรกิจและสังคมศาสตร์ , 2(1), 13-25.
- เสนอ อัครมณฑา. (2557). รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักอปินาณียธรรมขององค์การ
บริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี. ใน ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
พระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.